

WYMAGANIA EDUKACYJNE i KRYTERIA OCENIANIA W KLASIE IV Z WYCHOWANIA FIZYCZNEGO W ROKU SZKOLNYM 2023/2024

Cele kształcenia i wychowania fizycznego:

1. Kształtowanie umiejętności rozpoznawania i oceny własnego rozwoju fizycznego oraz sprawności fizycznej.
2. Zachęcanie do uczestnictwa w rekreacyjnych i sportowych formach aktywności fizycznej.
3. Poznawanie i stosowanie zasad bezpieczeństwa podczas aktywności fizycznej.
4. Kształtowanie umiejętności rozumienia związku aktywności fizycznej ze zdrowiem oraz praktykowania zachowań prozdrowotnych.
5. Kształtowanie umiejętności osobistych i społecznych sprzyjających całościowej aktywności fizycznej.

Treści kształcenia ujęte zostały w formie wymagań szczegółowych i odnoszą się do czterech bloków tematycznych:

- **Rozwój fizyczny i sprawność fizyczna** – diagnozowanie i interpretowanie rozwoju fizycznego i sprawności fizycznej. Pomiar sprawności fizycznej służy do wskazania mocnych i słabych przejawów sprawności ucznia w celu planowania dalszego jej rozwoju.
- **Aktywność fizyczna** – obejmuje treści indywidualnych i zespołowych form aktywności fizycznej. Treści obszaru wzbogacono o nowoczesne formy ruchu, aktywności fizyczne z innych krajów europejskich oraz wykorzystanie nowoczesnych technologii w celu monitorowania i planowania aktywności fizycznej. Układ treści uwzględnia zasadę stopniowania trudności i rozwój psychofizyczny ucznia.
- **Bezpieczeństwo w aktywności fizycznej**- treści związane z organizacją bezpieczeństwa organizacji bezpiecznego miejsca ćwiczeń, doboru i wykorzystania sprzętu sportowego, począwszy od bezpiecznych działań związanych z własną osobą, przez wspólne formy działania do świadomości odpowiedzialności za zdrowie innych.
- **Edukacja zdrowotna**- treści obejmują zagadnienia zdrowia i jego diagnozowania w szerokim aspekcie przeciwdziałania chorobom cywilizacyjnym.

Kompetencje społeczne. Uczeń:

1. uczestniczy w sportowych rozgrywkach klasowych w roli zawodnika, stosując zasady „czystej gry”: szacunku dla rywala, respektowania przepisów gry, podporządkowania się decyzjom sędziego, potrafi właściwie zachować się w sytuacji zwycięstwa i porażki, podziękować za wspólną grę;
2. pełni rolę organizatora, sędziego i kibica w ramach szkolnych zawodów sportowych;
3. wyjaśnia zasady kulturalnego kibicowania;
4. wyjaśnia, jak należy zachować się w sytuacjach związanych z aktywnością taneczną;
5. omawia znaczenie dobrych relacji z innymi ludźmi, w tym z rodzicami oraz rówieśnikami tej samej i odmiennej płci;
6. identyfikuje swoje mocne strony, budując poczucie własnej wartości, planuje sposoby rozwoju oraz ma świadomość słabych stron, nad którymi należy pracować;
7. wykazuje umiejętność adekwatnej samooceny swoich możliwości psychofizycznych;
8. wykazuje kreatywność w poszukiwaniu rozwiązań sytuacji problemowych;

9. współpracuje w grupie szanując poglądy i wysiłki innych ludzi, wykazując asertywność i empatię;
10. motywuje innych do udziału w aktywności fizycznej, ze szczególnym uwzględnieniem osób o niższej sprawności fizycznej i specjalnych potrzebach edukacyjnych (np. osoby niepełnosprawne, osoby starsze).

Na ocenę końcową z I i II półrocza największy wpływ mają: ocena z wysiłku własnego wkładanego przez ucznia, obecność, aktywność i zaangażowanie ucznia na lekcjach oraz przestrzeganie zasady „fair play” i zasad bezpieczeństwa.

**WYMAGANIA EDUKACYJNE NIEZBĘDNE DO OTRZYMANIA POSZCZEGÓLNYCH ŚRÓDROCZNYCH I ROCZNYCH OCEN
KLASYFIKACYJNYCH W KLASIE IV**

I półrocze

Ocena	Celujący	Bardzo dobry	Dobry	Dostateczny	Dopuszczający	Niedostateczny
sprawdziany (umiejętności, wiadomości)						
Ćwiczenia ogólnorozwojowe	uczeń samodzielnie proponuje 10	uczeń samodzielnie proponuje 9	uczeń proponuje 8-7	uczeń proponuje 4-6	uczeń proponuje 3-2	uczeń nie podejmuje próby wykonania zadania
Lekkoatletyka -Nauka umiejętności interpretacji pomiaru wysokości i masy ciała na podstawie siatek centylowych. - Nauka umiejętności pomiaru tętna na tętnicy szyjnej i promieniowej. -Nauka umiejętności interpretacji wyniku pomiaru tętna z pomocą nauczyciela przed wysiłkiem i po	uczeń samodzielnie wykonuje zadanie zgodnie z techniką, osiąga wysoki wynik w swojej gr. wiekowej	uczeń wykonuje zadanie zgodnie z techniką, na miarę swoich możliwości	uczeń wykonuje zadanie z błędami, nie wszystkie zadania wykonuje z maksymalnym zaangażowaniem	uczeń wykonuje zadanie z dużymi błędami, korzysta z pomocy n-la wymaga motywowania	wykonane zadanie odbiega znacznie od techniki, nie chce skorzystać z pomocy n-la, wymaga motywowania	uczeń nie podejmuje próby wykonania zadania

<p>wysiłku. -Ćwiczenia kształtujące zdolności motoryczne. -metody kształtowania wytrzymałości, siły, szybkości (do wyboru jedna zdolność motoryczna). -Ćwiczenia kształtujące mięśnie posturalne. -Rzut 2 kg piłką lekarską w przód. -Marszobieg terenowe przygotowujące do pokonywania dłuższych dystansów.</p>						
<p>Piłka koszowa - Poznajemy gry i zabawy z piłkami do mini koszykówki. - Umiejętność poruszania się po boisku bez piłki i z piłką. -Chwyty i podania w parach w miejscu i w biegu. -Umiejętność kozłowania w miejscu, w marszu i w biegu. -Umiejętność kozłowania po prostej, po łuku i slalomem. -Umiejętność rzutu do kosza z miejsca. -Umiejętność rzutu do kosza po kozłowaniu. -Umiejętność rzutu do kosza po podaniu. -Umiejętności techniczne w grach uproszczonych (żywy kosz, gra do</p>	<p>Uczeń samodzielnie wykonuje zadanie zgodnie z techniką, osiąga dużą skuteczność w grze</p>	<p>Uczeń prawidłowo i z maksymalnym zaangażowaniem wykonuje zadanie, stosuje w grze</p>	<p>Błąd kroków w piwocie lub zatrzymaniu na jedno tempo Nie wszystkie ćwiczenia uczeń wykonuje z maksymalnym zaangażowaniem</p>	<p>Błąd kroków w piwocie i zatrzymaniu na jedno tempo Uczeń wykonuje wszystkie zadania, ale z małym zaangażowaniem</p>	<p>Uczeń przystępuje do sprawdzianu, częściowo wykonuje zadanie, nie korzysta z pomocy n-la</p>	<p>Uczeń nie podejmuje wykonania zadania.</p>

<p>5 podań). -Umiejętności przeprowadzenia fragmentu rozgrzewki z wykorzystaniem piłki do koszykówki.</p>						
<p>Piłka nożna: -Umiejętność podań i przyjęć piłki zewnętrzną i wewnętrzną częścią stopy. -Umiejętność strzału do bramki. -Umiejętność wykonywania stałych elementów gry (rzutu wolnego, rzutu karnego, rzutu różnego, wyrzutu z autu - do wyboru)</p>	<p>Uczeń samodzielnie wykonuje zadanie zgodnie z techniką, osiąga dużą skuteczność w grze</p>	<p>Uczeń prawidłowo i z maksymalnym zaangażowaniem wykonuje zadanie, stosuje w grze.</p>	<p>Uczeń wykonuje zadanie z błędami, wykazuje małą skuteczność w grze.</p>	<p>Uczeń wykonuje zadanie z dużymi błędami, nie stosuje w grze. korzysta z pomocy n-la</p>	<p>Uczeń przystępuje do sprawdzianu , częściowo wykonuje zadanie, nie korzysta z pomocy n-la</p>	<p>Uczeń nie podejmuje wykonania zadania</p>
<p>Gimnastyka: -Ćwiczenia wzmacniające mięśnie brzucha i grzbietu. - Ćwiczenia wspomagające utrzymanie prawidłowej postawy ciała. - Zabawy kształtujące zdolności motoryczne. - Umiejętność przewrotu w przód z przysiadu podpartego. -Umiejętność przewrotu w tył z przysiadu podpartego. - Umiejętność łączenia przewrotów w przód i w tył. - ćwiczenia kształtujące równowagę</p>	<p>Uczeń samodzielnie i pewnie wykonuje zadanie zgodnie z techniką, wszystkie elementy ewolucji są spójne</p> <p>Uczeń prezentuje gimnastyczny układ równoważny wg. własnego pomysłu</p>	<p>Uczeń samodzielnie wykonuje zadanie z małymi błędami w technice, błędy w jednym z elementów ewolucji</p> <p>Uczeń prezentuje układ zgodnie ze schematem</p>	<p>Uczeń wykonuje zadanie z błędami w bardzo wolnym tempie, wymaga motywowania n-la.</p> <p>Uczeń prezentuje układ z dwoma błędami, wymaga motywowania n-la</p>	<p>Uczeń nie wykonuje samodzielnie zadania, wyk. z dużymi błędami, korzysta z pomocy n-la, wymaga motywowania, brak spójności między poszczególnymi elementami.</p> <p>Uczeń prezentuje układ z czterema dużymi błędami, wymaga motywowania n-la.</p>	<p>Uczeń przystępuje do sprawdzianu , częściowo wykonuje zadanie, nie korzysta z pomocy n-la.</p> <p>Uczeń prezentuje nie kompletny układ. Nie korzysta z pomocy n-la.</p>	<p>Uczeń nie podejmuje próby wykonania zadania</p> <p>Uczeń nie podejmuje wykonania zadania.</p>

<p>Gry i zabawy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Umiejętności stosowania zasad i przepisów w wybranej grze rekreacyjnej (Ringo , Dwa ognie, Tenis stołowy, Badminton, Unihokej). - Doskonalenie poznanych elementów technicznych w grach rekreacyjnych. - zasady bezpiecznego udziału w wybranej grze rekreacyjnej (Ringo , Dwa ognie, Tenis stołowy, Badminton, Unihokej) 	<p>Uczeń samodzielnie wykonuje zadanie zgodnie z techniką, wykorzystuje skutecznie w grze, Pewnie kieruje piłkę w założonym kierunku.</p>	<p>Uczeń wykonuje zadanie z maksymalnym zaangażowaniem , poznane umiejętności wykorzystuje w grze.</p>	<p>Nie wszystkie ćwiczenia uczeń wykonuje z maksymalnym zaangażowaniem.</p>	<p>Uczeń wykonuje wszystkie zadania, ale z małym zaangażowaniem.</p>	<p>Uczeń przystępuje do sprawdzianu , częściowo wykonuje zadanie, nie korzysta z pomocy n-la.</p>	<p>Uczeń nie podejmuje wykonania zadania.</p>
<p>Taniec:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Nauka umiejętności wykonania prostego układu tanecznego. 	<p>Uczeń samodzielnie wykonuje kroki zgodnie z techniką, w tempie i rytmie muzyki.</p>	<p>Uczeń wykonuje kroki w rytmie i tempie muzyki.</p>	<p>Uczeń wykonuje kroki poza rytmem muzyki, korzysta z pomocy n-la.</p>	<p>Uczeń wykonuje kroki z dużymi błędami, poza rytmem muzyki, korzysta z pomocy n-la.</p>	<p>Uczeń przystępuje do sprawdzianu , częściowo wykonuje kroki, nie chce skorzystać z pomocy n-la.</p>	<p>Uczeń nie podejmuje wykonania sprawdzianu.</p>
<p>Edukacja zdrowotna:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Znaczenie aktywności dla zdrowia. - Zasady zdrowego odżywiania. 	<p>Uczeń wzorowo wykonuje działania, wie jakie znaczenie mają owoce i warzywa dla funkcjonowania organizmu</p>	<p>Uczeń wykonuje działania na ocenę dobrą</p>	<p>Uczeń wykonuje działania na ocenę dostateczną, dba o prawidłową postawę, siedzi prosto w ławce, przed komputerem</p>	<p>Wykonuje działania na ocenę dopuszczającą, wie jakie znaczenie dla zdrowia ma właściwe odżywianie się i aktywność fizyczna</p>	<p>Dbą o higienę osobista i czystość odzieży</p>	<p>Uczeń nie podejmuje żadnych działań w zakresie Edukacji Zdrowotnej</p>

II półrocze

<p style="text-align: center;">Ocena</p> <p style="text-align: center;">sprawdziany (umiejętności, wiadomości)</p>	<p style="text-align: center;">Celujący</p>	<p style="text-align: center;">Bardzo dobry</p>	<p style="text-align: center;">Dobry</p>	<p style="text-align: center;">Dostateczny</p>	<p style="text-align: center;">Dopuszczający</p>	<p style="text-align: center;">Niedostateczny</p>
<p>Lekkoatletyka:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nauka umiejętności startu niskiego z bloków startowych. - Poznajemy zabawy ruchowe w terenie kształtujące zdolności motoryczne. - Nauka umiejętności skoku w dal techniką naturalną z odbicia ze strefy. - Nauka umiejętności rzutu piłeczką palantową z miejsca i z rozbiegu. - Doskonalenie umiejętności skoku w dal techniką naturalną z odbicia ze strefy. - Ćwiczenia kształtujące wytrzymałość o różnej intensywności. - Umiejętności przeprowadzenia rozgrzewki lekkoatletycznej. 	<p>uczeń samodzielnie wykonuje zadanie zgodnie z techniką, osiąga wysoki wynik w swojej gr. wiekowej</p>	<p>uczeń wykonuje zadanie zgodnie z techniką, na miarę swoich możliwości</p>	<p>uczeń wykonuje zadanie z błędami, nie wszystkie zadania wykonuje z maksymalnym zaangażowaniem</p>	<p>uczeń wykonuje zadanie z dużymi błędami, korzysta z pomocy n-la wymaga motywowania</p>	<p>wykonane zadanie odbiega znacznie od techniki, nie chce skorzystać z pomocy n-la, wymaga motywowania</p>	<p>uczeń nie podejmuje próby wykonania zadania</p>

<ul style="list-style-type: none"> - Gry i zabawy lekkoatletyczne z przyborami. - Umiejętność pokonywania zwinnościowych torów przeszkód. - Stosowanie zasad bezpiecznej organizacji zabaw w terenie. - Biegi przełajowe. - Diagnoza rozwoju fizycznego i sprawności fizycznej wybranym testem 	<p>pokonuje dystans z maksymalnym zaangażowaniem, osiąga wysokie wyniki w swojej grupie wiekowej</p>	<p>pokonuje dystans z maksymalnym zaangażowaniem</p>	<p>pokonuje dystans częściowo marszem, wymaga motywowania</p>	<p>pokonuje połowę dystansu marszem, wymaga ciągłego motywowania</p>	<p>przystępuje do sprawdzianu, częściowo wykonuje zadanie, ignoruje wskaz.</p>	
<p>Pilka siatkowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Poznajemy gry i zabawy ruchowe doskonalące postawę siatkarską. - Nauka odbicia piłki sposobem oburącz górnym o ścianę. - Nauka odbicia piłki sposobem oburącz górnym. - Nauka zagrywki oburącz górą. - Nauka umiejętności przebiccia piłki przez siatkę. - Doskonalamy umiejętności techniczne w grach i zabawach siatkarskich. 	<p>uczeń samodzielnie wykonuje zadanie zgodnie z techniką, wykorzystuje skutecznie w grze, pewnie kieruje piłką w zamierzonym kierunku</p>	<p>uczeń wykonuje zadanie z maksymalnym zaangażowaniem, poznane umiejętności wykorzystuje w grze</p>	<p>nie wszystkie ćwiczenia uczeń wykonuje z maksymalnym zaangażowaniem</p>	<p>uczeń wykonuje wszystkie zadania, ale z małym zaangażowaniem</p>	<p>uczeń przystępuje do sprawdzianu, częściowo wykonuje zadanie, nie korzysta z pomocy n-la</p>	<p>uczeń nie podejmuje wykonania zadania.</p>
<p>Pilka nożna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uczymy się techniki gry bramkarza w minipiłce nożnej. - Umiejętności przeprowadzenia fragmentu rozgrzewki z wykorzystaniem piłek do piłki nożnej. 	<p>Uczeń samodzielnie wykonuje zadanie zgodnie z techniką, osiąga dużą skuteczność w grze</p>	<p>Uczeń prawidłowo i z maksymalnym zaangażowaniem wykonuje zadanie, stosuje w grze.</p>	<p>Uczeń wykonuje zadanie z błędami, wykazuje małą skuteczność w grze.</p>	<p>Uczeń wykonuje zadanie z dużymi błędami, nie stosuje w grze. korzysta z pomocy n-la</p>	<p>Uczeń przystępuje do sprawdzianu, częściowo wykonuje zadanie, nie korzysta z pomocy n-la</p>	<p>Uczeń nie podejmuje wykonania zadania</p>
<p>Pilka ręczna:</p>	<p>uczeń</p>	<p>uczeń</p>	<p>nie wszystkie</p>	<p>uczeń wykonuje</p>	<p>uczeń</p>	<p>uczeń nie</p>

<ul style="list-style-type: none"> - Umiejętność poruszania się po boisku z piłką i bez piłki. - Umiejętność rzutu jednorącz półgórnego w minipiłce ręcznej. - Nauka kozłowania po prostej i po łuku w minipiłce ręcznej. - Nauka umiejętności rzutu do bramki z miejsca i z biegu. - Nauka umiejętności rzutu do bramki po podaniu. - Uczymy się techniki gry bramkarza w minipiłce ręcznej. - Doskonalenie umiejętności technicznych w minipiłce ręcznej w grach uproszczonych. - Nauka umiejętności przeprowadzenia fragmentu rozgrzewki z wykorzystaniem piłek do piłki ręcznej. 	<p>samodzielnie wykonuje zadanie zgodnie z techniką, osiąga dużą skuteczność w grze</p>	<p>prawidłowo i z maksymalnym zaangażowaniem wykonuje zadanie, stosuje w grze</p>	<p>ćwiczenia uczeń wykonuje z maksymalnym zaangażowaniem</p>	<p>wszystkie zadania, ale z małym zaangażowaniem</p>	<p>przystępuje do sprawdzianu, częściowo wykonuje zadanie, nie korzysta z pomocy n-la</p>	<p>podejmuje wykonania zadania</p>
<p>Gimnastyka:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ćwiczenia kształtujące prawidłową sylwetkę z przyborami gimnastycznymi. - Umiejętność łączenia ćwiczeń gimnastycznych w prosty układ na ścieżce gimnastycznej. - Umiejętności przeprowadzenia fragmentu rozgrzewki gimnastycznej. - Umiejętności wykonania skoku kucznego przez skrzynię. - Umiejętność pokonania gimnastycznego toru przeszkód. 	<p>Uczeń samodzielnie i pewnie wykonuje zadanie zgodnie z techniką, wszystkie elementy ewolucji są spójne.</p> <p>Uczeń prezentuje gimnastyczny układ równoważny wg. własnego</p>	<p>Uczeń samodzielnie wykonuje zadanie z małymi błędami w technice, błędy w jednym z elementów ewolucji.</p> <p>Uczeń prezentuje układ zgodnie ze schematem</p>	<p>Uczeń wykonuje zadanie z błędami w bardzo wolnym tempie, wymaga motywowania n-la.</p> <p>Uczeń prezentuje układ z dwoma błędami, wymaga</p>	<p>Uczeń nie wykonuje samodzielnie zadania, wyk. z dużymi błędami, korzysta z pomocy n-la, wymaga motywowania, brak spójności między poszczególnymi elementami.</p> <p>Uczeń prezentuje układ z czteroma</p>	<p>Uczeń przystępuje do sprawdzianu, częściowo wykonuje zadanie, nie korzysta z pomocy n-la.</p> <p>Uczeń prezentuje nie kompletny układ. Nie korzysta z pomocy n-la.</p>	<p>Uczeń nie podejmuje próby wykonania zadania</p>

- Umiejętność samoasekuracji podczas wykonywania ćwiczeń gimnastycznych	pomysłu		motywowania n-la	dużymi błędami, wymaga motywowania n-la.		
Gry i zabawy: - Umiejętności stosowania zasad i przepisów w wybranej grze rekreacyjnej (Ringo , Dwa ognie, Tenis stołowy, Badminton, Unihokej). - Nauka sędziowania fragmentu gry rekreacyjnej (Ringo , Dwa ognie, Tenis stołowy, Badminton, Unihokej).	Uczeń samodzielnie wykonuje zadanie zgodnie z techniką, wykorzystuje skutecznie w grze, Pewnie kieruje piłką w założonym kierunku.	Uczeń wykonuje zadanie z maksymalnym zaangażowaniem, poznane umiejętności wykorzystuje w grze.	Nie wszystkie ćwiczenia uczeń wykonuje z maksymalnym zaangażowaniem.	Uczeń wykonuje wszystkie zadania, ale z małym zaangażowaniem.	Uczeń przystępuje do sprawdzianu , częściowo wykonuje zadanie, nie korzysta z pomocy n-la.	Uczeń nie podejmuje wykonania zadania.
Taniec: - Nauka podstawowych kroków tanecznych wybranego tańca wg inwencji nauczyciela	Uczeń samodzielnie wykonuje kroki zgodnie z techniką, w tempie i rytmie muzyki.	Uczeń wykonuje kroki w rytmie i tempie muzyki.	Uczeń wykonuje kroki poza rytmem muzyki, korzysta z pomocy n-la.	Uczeń wykonuje kroki z dużymi błędami, poza rytmem muzyki, korzysta z pomocy n-la.	Uczeń przystępuje do sprawdzianu , częściowo wykonuje kroki, nie chce skorzystać z pomocy n-la.	Uczeń nie podejmuje wykonania sprawdzianu.
Edukacja zdrowotna: - Piramida żywienia i aktywności fizycznej.	Uczeń wzorowo wykonuje działania, wie jakie znaczenie mają owoce i warzywa dla funkcjonowania organizmu.	Uczeń wykonuje działania na ocenę dobrą.	Uczeń wykonuje działania na ocenę dostateczną, dba o prawidłową postawę, siedzi prosto w ławce, przed komputerem.	Wykonuje działania na ocenę dopuszczającą, wie jakie znaczenie dla zdrowia ma właściwe odżywianie się i aktywność fizyczna.	Dbą o higienę osobista i czystość odzieży	Uczeń nie podejmuje żadnych działań w zakresie Edukacji Zdrowotnej.

DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH DO POTRZEB PSYCHOFIZYCZNYCH I EDUKACYJNYCH UCZNIÓW

1. Zapewnienie większej ilości ćwiczeń, aby uczeń opanował daną sprawność (w razie potrzeby zwolnienie z wykonania ćwiczeń przerastających możliwości ruchowe ucznia).
2. Wielokrotne tłumaczenie i wyjaśnianie zasad i reguł gier sportowych.
3. W ocenianiu zwracać większą uwagę na wysiłek włożony w wykonanie zadania, nie jego ostateczny efekt.

FORMY, METODY, SPOSOBY DOSTOSOWANIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

1. Podczas stawiania wymagań uwzględniać trudności ucznia.
2. W miarę możliwości pomagać, wspierać, dodatkowo instruować, naprowadzać, pokazywać na przykładzie.
3. Dzielić dane zadania na etapy i zachęcać do wykonywania ich.
4. Zachęcać, ale nie zmuszać do wykonywania ćwiczeń sprawiających uczniowi trudności.
5. Dawać więcej czasu na opanowanie danej umiejętności, cierpliwie udzielać instruktażu.
6. Nie krytykować, nie oceniać negatywnie wobec klasy.
7. Podczas oceniania brać przede wszystkim pod uwagę stosunek ucznia do przedmiotu, jego chęci, wysiłek, przygotowanie do zajęć.

Nauczyciel wychowania fizycznego: Anna Mergalska